

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו ... דכתיב ויאמר ה' אל משה במדין ... במדין נדרת לך והתר נדרך במדין.....1
- ב. קונם שאיני נושא לפלונית כעורה והרי היא נאה ... מותר בה ... שהנדר טעות.....5
- ג. פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרים לו אילו היית יודע שאתה עובר על לא תקום ... אמר אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מותר.....6
- ד. פותחין לאדם בכתובת אשתו.....7
- ה. אין מסדרין לבעל חוב.....7

דף סה.

א. המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו ... דכתיב ויאמר ה' אל משה במדין ... במדין נדרת לך והתר נדרך במדין

נדר על¹ דעת חבירו² בדבר הנוגע לחבירו, ובפניו, וחבירו קיים הנדר והוא רוצה להתירו³, או שעשה זאת לרצון חבירו אף על פי שחבירו שותק⁴, אין מתירין לו את הנוגע לחבירו⁵, אלא אם כן הודיעו לאותו שנדר על דעתו⁶

¹ שו"ב ונו"כ יו"ד רכח כ

² כלומר עבור רצונן חבירו כדלהלן. ש"ך שם לו

³ ט"ז שם כז

⁴ והטעם כיון שנודר בשביל רצון חבירו א"כ הוי נדר גמור שאין תלוי בדעת חבירו רק שעושה הנדר בשביל רצון חבירו, וכן משמע מדברי הפוסקים. וזהו דעת הפרישה להדיא, וזה ברור נקד"כ שם בט"ז כז

⁵ עיין מהרי"ט חלק א' סימן א' ד"ה ועוד נראה כו', שאותם טעמים לא נאמרו אלא במודר הנאה מחבירו שכשיראוהו נהנה ממנו יחשדוהו, וללישנא דבושה [בירושלמי נדרים פ"ה הלכה ד'] יתבייש דרוצה להתיר נדר ולהנות ממנו, דמאן דאכיל דלאו דיליה כו', אבל אם אין ההיתר נוגע אליו לא שייך חשד, דאם כן נחוש גם כן שהעולם יחשדו אותו. גליון מהרש"א שם יא

⁶ והטעם בזה פליגי בירושלמי פ"ה ה"ד ריב"ל סבר מפני החשד דאם לא יתיר בפניו יסבור זה שהנודר עבר על נדרו. ור' יוחנן סבר מפני הבושה כלומר כדי שיתבייש בפני חבירו שרוצה להתיר הנדר ע"ש. ויש נ"מ לדינא בין שני הטעמים דלמעם מפני הבושה לא שייך אלא אם היה הנדר לתועלת חבירו ולהנאתו, כמו משה שנשבע ליתרו שישב עמו ולכן יתבייש להתיר ולסלק הנאת חבירו. אבל למאן דאמר מפני החשד הוה בכל עניין כמובן [ר"ן שם] ועוד יש חילוק דאם מפני החשד יכול להתיר שלא בפניו רק שיודיעו דתו ליכא חשדא, אבל אם מפני הבושה דווקא בפניו דאז מתבייש ממנו [שם]. ולפ"ז בנדר שלא לתועלת חבירו דליכא רק טעם דחשדא יכול להתיר שלא בפניו ולהודיעו וכן אם נדר שלא בפניו ליכא לא טעמא דחשדא דלא יחשדנו דיאמר

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ויסכים ברצונו⁷, שכן מצינו במשה רבינו עליו השלום שאמר ליה הקדוש ברוך הוא במדין נדרת לך, והתר נדרך במדין. דכתיב (שמות ד פסוק יט) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְיָן לֵךְ שָׁב מִצְרָיִם, במדין נדרת מפני יתרו שהדירו יתרו את משה שלא ישוב למצרים מפני האנשים המבקשים להורגו, ואמר ליה השם יתברך למשה לך והתר נדרך בפני יתרו ושוב מצרימה וגו' שאין מתירין אלא בפניו, כלומר שיודיענו שיתיר נדרו. ויש אומרים⁸ דאפילו הודיעו אין מתירין לו אלא מדעתו ורצונו⁹ שגם הוא יתרצה להתיר לו וכן עיקר.

ודוקא שנדר או נשבע על דעתו של חברו שהדירו או השביעו בשביל טובה¹⁰ שעשה לו בשביל השבועה¹¹. וי"א¹² שכל טובה שעשה לו כלומר שהוא עושה לו נדרו שהוא גם כן לטובת המדיר שהדירו שיחזיק לו טובה על הטובה שעשה עמו¹³.

כשם שנדר שלא בפני כך התיר שלא בפני וגם מפני הבושה לא שייך אא"כ נדר בפניו לעשות לו טובה ויתבייש בפניו לחזור בו אבל כשנדר שלא בפניו למה נכריחו שיתבייש בפניו וכנדרו כך התירו. מ"ז שם כה, ערוך השולחן שם סעיף סב. אבל באמת דעת הרא"ש פרק השולח שהבאתי לעיל בס"ק ל"ו דאפילו למעמא דמפני הבושה סני כשיודיעו לו וכן משמע בתשובת הרמב"ן סימן רמ"ח שהביא ב"י וד"מ וכן משמע בתשובת הרשב"א שהביא ב"י וד"מ וכן משמע בתשובת רשב"א שהביא ב"י המתחלת ראובן שהשביע. ש"ך שם מו

⁷ ש"ך שם לט

⁸ רמ"א שם

⁹ משמע אפילו היכא דליכא משום חשד או בושה אסור וכן משמע בהרא"ש פ' השולח שכתב ולהנך טעמי (דירושלמי) אף לכתחלה מתירין הנדר שלא בפניו רק שמודיע לו ההיתר ומעמא דש"ס דידן עיקר ואין להתיר אלא בפניו פ"י בדיעתו וכן משמע בשאר פוסקים

¹⁰ איש ואשה שקבלו חרם או שנשבעו זה לזה לישא זה את זה וזו את זה, אין מתירין לאחד בלא דעת חברו, שזה נקרא הטבה שכל אחד הבטיח את חברו שישאנו ונשבעו משום כך זה לזה. אבל אם האשה אומרת ששונאת אותו ונתנה אמתלא הגונה לדבריה, מתירין לה שלא מדעתו, דהא אפילו אם כבר נשאת ואומרת מאיס עלי חייב להוציאה, קל וחומר שלא נכניסנה לו בעל כרחו.

¹¹ אבל מה שהטיב לו מצד אחר לא נקרא בשביל זה מקבל טובה דאל"כ מה ראייה מייתי ר"ת מיוסף ליעקב שנשבע לו (וא"ל פרעה להתיר שבועתו כדאיתא בסוטה סוף דף ל"ו) והתם מעמא משום שלא היה מקבל טובה הרי אין מקובל טובה כמו הבן מן האב עכ"ל ריב"ש, ש"ך שם מא.

בואר בב"י דפועל שקיבל מלאכה מבעל הבית מקרי טובה ומבואר עוד בב"י בשם ריב"ש שאם נשבע אחד לרבים ונתגלה עתה שאין להם תועלת רק לאיזה יחידים והוא לא כוון עליהם לא מקרי קבלת טובה. מ"ז שם ל. אולם עיין ש"ך מ דסתם פועל עושה לו בעל הבית טובה היינו משום שיעשה לו מלאכה אבל אין הטובה מחמת שישבע לו ואנן טובה מחמת השבועה דוקא בעינן וכמ"ש הריב"ש סי' תס"א והרב, מיהו בתשובת ר"מ אלשקר סימן נ"ז משמע דבכה"ג מיקרי טובה שכתב על מי שהשכיר בית לחבירו לזמן ונשבע לו שלא יוציאנו תוך הזמן מיקרי טובה מחמת שנותן לו מעות השכירות וע"ש וצ"ע.

¹² לבוש שם

¹³ כמו גבי משה שנדר ליתרו בשביל שהשיא לו בתו, וחזר יתרו והדירו לעשות לו גם כן טובה זו עמו, שלא ישוב למצרים ולא ירחיק את בתו ממנו מחמת הטובה שעשה יתרו עמו והשיא לו בתו, לבוש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת נדרים

אבל אם מעצמו נדר על דעת חבירו¹⁴, כלומר שעשה זאת עבור רצונו של חבירו¹⁵, וחבירו לא הדירו, אף על פי שהקדים עמו טובה, יכולין להתיר לו בלא דעתו. וכן הדין אם חבירו הדירו אך אין לחבירו שום תועלת¹⁶ בנדרו או שבועתו¹⁷, ויש אומרים¹⁸ שמכל מקום צריך שיודיענו שהתיר נדרו, כדי שלא יחשוד אותו שעבר על נדרו, אבל אינו צריך באופן זה להתיר בפניו¹⁹. ואם כבר מת חבירו ששוב אין חשד מתירין לו מיד. ואם נדר שלא בפני חבירו יכול התירו מיד ואין צריך להודיעו²⁰. וכן כל שאין חבירו מדירו אף על פי שנשבע לתועלת חבירו לכ"ע א"צ דעת חבירו²¹.

ואפילו אם נדר על דעתו שהדירו בשביל טובה שעשה לו, אם בדיעבד התירו לו בלא דעתו הוי התרה, והוא שפרט הנדר וידע החכם שהנדר נעשה לתועלת חבירו²², ואף על פי כן התירו, הויא התרה בדיעבד. ומיהו הבית דין שנזקק לכך ראוי לייסרו ולהוכיחו²³, ויש אומרים שהנדר לא הותר.

¹⁴ ואינו מובן דאין אפשר לומר שהנדר היה לתועלת חבירו והרי תניא המודר הנאה מחבירו ונדר כזה הוא מפני השנאה או סיבה אחרת ומה שייך בזה תועלת חבירו אמנם באמת הגירסא שבש"ס אינה מבוארת ויש בזה גירסאות שונות דבריטב"א הגירסא המודר הנאה מחבירו והנשבע לו ע"ש וברשב"א בגיטין [לה: ד"ה הא] יש גירסא הנודר לחבירו ע"ש ולגירסא זו יש לקיים הפי' שנדר איזה דבר לתועלת חבירו וכ"כ רבינו הבי"ב בספרו הגדול וז"ל ולמאי דמשמע דגרים הרשב"א הנודר לחבירו וכו' ע"ש והביא שם גם גירסת הרמב"ן הנודר הנאה מחבירו בפניו וכו'. וכן לדעת ר"ת שיתבאר דמיירא שעשה לו טובה צריך ג"כ לגרום כן וכבר כתב הרא"ש בעניין זה בפסקיו דלר"ת לא א"ש לישנא דהמודר הנאה מחבירו ע"ש שכתב מיהו צריך לפרש כן מדמייתי עלה הדין דצדקיהו עכ"ל ונראה מדבריו דגם לפי גירסא זו בהכרח לפרש כפיר"ת וצ"ל דהדרת הנאתו הוה טובה ואינו מובן ואולי כוונת הרא"ש כדברינו שצריך לגרום באופן אחר ודו"ק. ערוך השולחן שם סעיף סג.

¹⁵ ובלבוש כתב כלומר שתלה נדרו על דעת חבירו, אך בש"ך מה, דההא זאת דבכה"ג שאינו נדר עד שיקיימו חבירו כדלקמן סי' רל"א

¹⁶ והנה מדברי הרא"ש מתבאר דהר"א ממיץ פי' שנדר לדעת חבירו ואינו תלוי בטובה כמו נדר ע"ד רבים שאינו תלוי בטובה ורק כיון שנדר לדעת חבירו אין מתירין לו בלא דעתו שנדר לדעת חבירו כלומר שלא יתיר נדר זה אלא כשהחבירו יתן לו רשות ואין מתירין לו אלא בפניו כלומר מדעתו כמו אין חבין לאדם אלא בפניו דהיינו מדעתו דכיון דלדעתו נדר אין להתיר לו אלא מדעתו אלו ולדעת ר"ת העיקר תלוי בטובת חבירו שעשה לו אבל בלא עשיית טוב אפילו נדר בפניו לדעתו אינו כלום. ולהטור ס"ל דר"ת תרתי בעי שנדר לדעת חבירו וגם בשביל טובה שעשה לו אבל אם חסר אחד מזה אינו כלום ופסק כר"ת ערוך השולחן סעיף סז

¹⁷ ט"ז שם כט וש"ך מר

¹⁸ רמ"א שם

¹⁹ שהרי אין מעם בושה

²⁰ דליכא לא מעמא דהשדא דלא יחשדנו דיאמר כשם שנדר שלא בפני כך התיר שלא בפני וגם מפני הבושה לא שייך אא"כ נדר בפניו לעשות לו טובה ויתבייש בפניו לחזור בו אבל כשנדר שלא בפניו למה נכריחו שיתבייש בפניו וכנדרו כך התירו. ט"ז שם כת, ערוך השולחן שם סעיף סב

²¹ ש"ך שם מג

²² כמו שנתבאר לעיל סעיף י"ד שצריך לפרט הסיבה שבשבילה נדר וכן מוכח בש"ס פ' השולח (דף ל"ה ע"ב) גבי קסבר צריך לפרט הנדר שצריך לפרט שנדר לתועלת חבירו שהרי התם צריכה לפרט שנדרה ליתומים שלא נהנית מכתובתה ע"ש ש"ך שם מה

²³ אבל היכא דאפשר למיתי לידי חלול השם יש לאסור שאין דבר חמור ממנו וכדאשכחן בצדקיה שנענש הוא והסנהדרין שהתירו לו אף על פי שהיה מצוה באותה התרה כ"י. ש"ך שם מז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אבל מי שנשבע לחבירו לעשות לו איזה דבר ולא מחמת טובה שעשה עמו, כגון שנדר או נשבע ליתן לו מתנה או לפרעו לזמן פלוני²⁴, אף על פי שאין ראוי להתירו לו שלא מדעת חבירו²⁵, מכל מקום בדיעבד אם התירו לו הויא התרה.

ויש אומרים²⁶ שאין חילוק בין עשה לו טובה ללא עשה לו טובה, אלא לעולם כל שהנדר הוא לתועלת חבירו, אין מתירין לכתחלה בלא דעתו והסכמתו ואם אינו לתועלתו אלא שנדר בפניו צריך להודיעו משום חשדא²⁷. ואם מת אותו שנדר על דעתו²⁸ שלעולם יכולין להתירו לו בין נדר לו על ידי טובה או שלא על ידי טובה, וי"א²⁹ שבעשה לו טובה אז אינו יכול להתיר אלא מדעתו והסכמתו ומסתבר כיון שמת אין יכולים להתיר לו.

מיהו אם השבועה היתה לתועלת חבירו כגון שנשבע לתת לו איזה דבר או שלא לעסוק בסחורה בלתי רשותו, והיה זה לתועלת חבירו, כגון שנתעסק במעות חבירו או שהיה לו שותפות עמו אף על פי שמת, יורשיו באי כוחו הם במקומו.

יש אומרים³⁰ שלצורך מצוה מתירין נדר שנשבע על דעת חבירו אפילו בלא דעת חבירו, אפילו כשהנשבע קיבל טובה מן המשביע והמשביע השביעו בשביל זה, ויש חולקים³¹ ואין מתירים בעשה לו טובה.

הנשבע³² לפני שלוחו של חבירו, אין מתירים לו אלא מדעת משלחו או מדעת השליח עצמו, ששלוחו של אדם כמותו.

²⁴ ש"ך שם נ

²⁵ הואיל וחבירו נהנה בנדרו והסכים בו ומשביעו אבל היכא שאין לחבירו שום הנאה במה שנדר זה כגון שהדירו בהנאתו או איפכא שאין הלה מסכים באותו נדר כלום ואין לו עסק בו בזה אפילו לכתחלה נשאל עליו לכ"ע רק שצריך שידיעו שנשאל על שבועתו מפני החשד לדברי הרשב"א שם. ש"ך נא

²⁶ זהו דעת הרמב"ם שכתב ראובן שהשביע לשמעון וענה אמן אין מתירין לשמעון אלא בפני ראובן וכן אם נשבע ראובן שלא יהנה ממנו שמעון וניהם ונשאל לחכם אין מתירין לו אלא בפני שמעון ואפי' היה שמעון עובד עבודת כוכבים או קטן כדי שידע הנדר שהתיר זה נדרו ולכך יהנה.

²⁷ ש"ך שם נב מהריב"ש

²⁸ דעת הלבוש

²⁹ ש"ך שם נג

³⁰ ברמ"א שם

³¹ בלבוש הקשה דאם כן למה אמר השי"ת למשה במדין לך והתר נדרך בפני יתרו שנשבעת לו, והא היה צריך משה באותו פעם ללכת בשליחות לנאול את ישראל ואין מצוה גדולה מזו, ולמה הוצרך להתירו בפני יתרו וצריך עיון. ונעלם ממנו דברי הריב"ש סי' קפ"ז שמשם מקור דין זה שאחר שהביא שם דברי תוספות אלו הקשה עליהם קושיא זו בעצמה וז"ל ונ"ל סתירה לדברי התוספות שהרי אין לך מצוה גדולה מהליכת משה למצרים בשליחות השי"ת ואעפ"כ הוצרך לשאול רשות מיתרו ולא הותר שלא ברצונו עכ"ל ומכל מקום יש ליישב דברי התוס' דהא כתב מהרי"ק שורש נ"ב והרב לקמן גבי מצוה דעל דעת הרבים דלא חשיב דבר מצוה אלא היכא שא"א למצוה לעשות אותה אם לא בהתרת השבועה אבל כל שאפשר לקיים בלא ביטול מצוה לא ואם כן במשה נמי הרי הרבה ריוח והצלחה למקום והיה יכול לנאול את ישראל מבלי שיצטרך משה לשוב למצרים, עוד יש לומר דהתם רצון הקדוש ברוך הוא היה שלא ילך למצרים עד שיתיר הנדר אם כן כל שלא התיר אינו מצוה. ש"ך שם נד

³² מהרי"ק שורש נ"ב ומביאו ב"י וד"מ

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

יש דברים שהן כנוולד ואינן כנוולד ... כיצד אמר קונם שאני נושא את פלונית שאביה רע אמרו לו מת או שעשה תשובה ... הרי הן כנוולד ואינן כנוולד

מי שפירש בשעת נדרו על מה נדר³³, הרי זה כתולה נדרו באותו דבר, ואם לא נתקיים הדבר שנשבע בגללו מותר.

כגון, שאמר אני נושא את פלונית שאביה רע, ושמעו שמת או שעשה תשובה אחר שנדר³⁴, אין צריך התרה, שהרי הוא כאילו פירש שנודר על זה התנאי, וכיון שנתבטל, נתבטל הנדר³⁵. ואף על גב שאין פותחין בנוולד של מיתה כמבואר לעיל דף סד; זה דוקא שלא תלה בו נדרו בשעה שנדר, אבל כאן שתלה בו נדרו בפירוש ועל דעת זה נדר³⁶ שהרי כל זמן שאביה רע קאמר.

וכן כשנדר³⁷ שאיני נכנס לבית זה שכלב רע בתוכו, מת הרי זה מותר, שזה כמי שנדר או נשבע ואמר שלא אכנס לבית זה, אלא אם נסתלק ההיזק. וכן כל כיוצא בזה.

דף סה:

ב. קונם שאיני נושא לפלונית כעורה והרי היא נאה ... מותר בה ... שהנדר טעות

³³ שו"ע ונו"כ רלב יט

³⁴ שאם היה קודם הנדר א"כ הוי ליה טעות. ט"ז שם לג, וש"ך מה

³⁵ עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל שכתב בשם הראנ"ח דאם עשה תשובה וחזר לרעתו אסור בו' ע"ש וכ"כ בתשובת פני משה ח"ב סימן נ"ד ועיין במשנה למלך פ"ח מהלכות נדרים דין ב' שחולק עליהם ודעתו שמותר שכבר נתבטל הנדר ע"ש. פ"ת שם יט אמנם לשון הרמב"ם "שזה כמי שנדר או נשבע ואמר שלא אשא פלונית ולא אכנס לבית זה אלא אם נסתלק ההיזק". משמע שכשעשה תשובה לא נתבטל הנדר אלא שכקנע אין היזק וממילא לא שייך תנאי נדרו אך אם חזר לסורו שייך נזקו כיון שלא נסתלק הנזק.

³⁶ ומטעם זה נמי אין להקשות דהכא משמע שאף על פי ששמע שאחר הנדר מת או עשה תשובה מותר, ומאי שנא ממה דאמרינן לעיל בסימן זה סעיף ו' בקונם שלא ישא אשה פלונית מפני שהיא כעורה בו' ויפיה אחר הנדר דחל הנדר. דלא דמי, התם אין אשה כעורה עשויה להיות נאה, לכך אמרינן ודאי לא היתה דעתו שתבא זו לידי היתר לינשא לו, דלא עלה על דעתו שתהא נאה. אבל הכא באביה רע עשוי לעשות תשובה, ועשוי הוא למות, הלכך אומדין דעתו דכי אמר שאביה רע כל זמן שאביה רע קאמר. לבוש שם, וש"ך מה

³⁷ רמב"ם הלכות נדרים פרק ח הלכה ב

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

כבר התבאר לעיל דף כ: שנדרי שגגות – נדרים שנידרו מתוך שגגה וטעות, אינם נדר והתבאר בדף כה: ששתי אופנים של נדרי שגגות יש, האחד ששוגג הוא בעת שנודר והשני ששוגג בעת חלות הנדר.

ולפיכך אם אומר³⁸ קונם לי שאיני נושא פלונית שהיא כעורה, והיתה יפה בשעת הנדר שאם היה יודע שהיא נאה לא היה נודר, אינו נדר אבל אם היתה כעורה, וייפוח הרי חל הנדר³⁹.

ג. פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרים לו אילו היית יודע שאתה עובר על לא תקום ... אמר אילו הייתי יודע שהוא בן לא הייתי נודר הרי זה מותר

על אף שהזהירו לנו חז"ל שלא לפתוח בפתח המבהיל את הנודר, מכיון שיתבייש לומר שאינו מתחרט, ואומר מתחרט ולא בלב שלם אומר בן אלא מפני הבושה או מפני הבהלה⁴⁰, כמו שהתבאר לעיל דף סד. ולפיכך אין פותחין בכבוד⁴¹ המקום לומר: אלו היית יודע שהיית מיקל בכבוד המקום, שהנודר הוא כאילו נודר בחיי המלך, היית נודר?

מ"מ אם נדר שלא להשאל כליו לחבירו או שלא לשאול בשלומו, פותחין לו: אילו ידעת שאתה עובר על לא תקום ולא תטר (ויקרא יט, יח) או על לא תשנא את אחיך בלבבך (שם יז), לא היית נודר. ואף על פי שהם גם כן עבירות שעושה כנגד רצון השם יתברך שהזהיר עליהם, מכל מקום כיון שאותם הלאוין אינם חמורים אצל אנשים כל כך, שכמעט רוב העולם נכשל בהם ע"כ אינו בוש לומר שלא היה נודר, ולא ימנע מלומר את האמת, אם אינו מתחרט באמת⁴².

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ו

³⁹ אולם אפילו פתח אינו להתיר הנדר על ידי פתח זו שייפוח, שנולד דלא שכיח הוא שאשה כעורה אינה עשויה להיות נאה, הלכך לא היה בדעתו שתהא מותרת לו, לבוש שם וערך לחם למהריק"ש שם

⁴⁰ ערוך השלחן שם לג

⁴¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכה י

⁴² ט"ז שם יג, ש"ך שם יז

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אם בא אדם אחד ואמר בעצמו אני מבקש שתתירו נדרי מפני שנתברר לי עכשיו שיש עבירה בנודר נדר או כשאין מתיר הנדר דהוה כבונה במה הוה פתח טוב ומועיל⁴³ שהרי אין שייך שהוא אינו חצוף לומר שלא היה נמנע שאם היה רוצה היה שותק לגמרי.

ד. פותחין לאדם בכתובת אשתו

פותחין⁴⁴ לאדם בכבוד עצמו, כגון שנדר לגרש את אשתו, פותחין לו אילו ידעת שלמחר יהיו אומרים עליך מה ראה פלוני לגרש את אשתו, אלא שמצא עליה שם רע ונמצאת פוגם בניך, או שיאמר – אילו ידעת שאתה צריך לפרוע לה כתובה לא היית נודר, והוא אומר כן, ומתירין לו.

ה. אין מסדרין לבעל חוב

להלכה קיי"ל שמסדרין לבעל חוב כמו שיבואר בעזחי"ת במסכת ב"מ דף קיד.

⁴³ ולשון התלמוד והפוסקים הכי דייקא שאמרו אין פותחין בכבוד המקום דמשמע אנן לא פתחינן אבל הוא בעצמו יכול לפתוח וכן בההיא דאין פותחין אלא בדבר ההוה כו' שכתב בסעיף י"ב ה"ג כן הוא שכן כתב בהדיא במימ' פ"ו דהלכות שבועה וז"ל אין פותחין בנולד כו' וסיים שם אבל אם ניהם הוא מעצמו מפני הנולד ונהפכה דעתו מתירין לו עכ"ל וכן כתב רמ"א בסעיף י"ג אבל אם מתחרט מעיקרא כו' וחד עניינא הוא עם אין פותחין בכבוד המקום כן נלע"ד. ט"ז שם יד

⁴⁴ שו"ע ונו"כ רכח ט